

Rågvete

Sven-Åke Rydell, Hushållningssällskapet Rådgivning Agri AB

Sortbyte inom rågvete odlingen är nu aktuellt, dels har vi bytt mätare i försöken men även ute på fälten kommer det att vara Dinaro och Tulus de närmaste åren i vårt område. Fidelio finns kvar i viss mån men är på väg bort. Rågvete är ett mycket intressant högavkastande alternativ till fodervete och etanolvete. Rågvete passar på de flesta jordar utom på de allra styvaste lerorna, mest på grund av att etableringen på hösten är väldigt viktig för att få avsedd avkastning och en säker övervintring.

Äntligen har vi nya sorter på marknaden vilket betyder en klar avkastningsökning för odlarna av rågvete, det är inte ofta vi har ett sortbyte som ökar skörden så här mycket. Först ut är Dinaro från SW vars vinterhårdighet är minst i klass med Fidelio men har en mycket hög avkastningspotential vilket kunde mätas i försöket på klostergården där Dinaro passerade 15 ton i behandlade led! I övrigt är Dinaro lite tidigare i mognad relativt

kort med en bra stråstyrka. Hög stärkelsehalt gör den mycket lämpad för etanolproduktion. Men inget är ju sällan bara positivt och det har visat sig att Dinaro är känslig för gulrost, men verkar klara sig rätt bra mot övriga sjukdomar. Inga stora angrepp i försöken av gulrost, men är noterat på några fält i området och rost skall behandlas tidigt så vaksamhet krävs.

Dinaro kommer dock inte att få stå ensam på tronen utan kommer att få mycket tuff konkurrens av Tulus från SSd som avkastningsmässigt ligger minst i nivå med Dinaro och kommer att börja säljas i mindre mängder under 2009. Tulus är en medeltidig sort från Tyskland, har ett långt strå men har ändå klarat stråstyrkan riktigt bra. Dessutom har Tulus ett hängande ax som gör att sorten blir något mindre känslig för fältgroning. Tulus har relativt låga merskördar för behandling i försöken så det verkar vara en frisk sort. Skördesiffror för rågvete se tabell 1 där flerårsmedeltal och årsvisa skördar uppdelade områdesvis.

Tabell 1. Rågvete. Avkastning årsvis 2006-2008 samt medeltal 2004-2008. Mätare: Dinaro

Område	D				E				F			
	2006	2007	2008	Medel 2004-2008	2006	2007	2008	Medel 2004-2008	2006	2007	2008	Medel 2004-2008
Dinaro kg/ha	9470*	10550*	14650*	11380	7310	9290	5740	7740	8570	8370	9620	8780
rel.tal	100*	100*	100*	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Cando	87*	97*	106*	97	103	99	119	106	95	100	110	100
Fidelio	93*	74*	88*	89	98	89	87	93	95	93	92	94
Triticon		79*	85*	84	89	85	99	89	82	89	89	84
Tulus	95*	105*	100*	102	90	99*	106	97	97*		110	105
Galileo		94*	95*	96		95	84	91		93	96	93
SW Adoro	103*	94*	96*	99	98	104*	93	96	96*		102	99
179b												
DED 1282/00	102*	91*	93*	97	101	96*		98	102*			95
SW 168		95*	97	98		96*	101*	96				

* Endast ett försök

Fidelio som har funnits ganska många år på marknaden kommer att säljas i viss mån men kommer snart att försvinna från marknaden. Fidelio är en mycket odlings säker, relativt lång sort som konkurrerar bra mot ogräs samt har en något sen mognad, alla sorter kan inte mogna tidigt vilket kan vara en anledning att välja Fidelio. Tyvärr har Fidelio relativt hög känslighet mot svartrost och har drabbats en hel del av mjöldagg på senare år. Vid låga pH har Fidelio ett rykte om sig att passa bra, i tabell 2 redovisas skördar från två försök med pH under 5,6 där Fidelio men även Triticon har gått något bättre än Dinaro.

Då rågvete normal avkastar så bra jämfört med höstvetete och har en hög stärkelsehalt, är odlingen intressant i etanolsatsningen och inte minst som foder. Tidigare har Marshall legat med i samtliga rågvete försök och Fidelio har legat med i minst ett av höstveteförsöken på varje försöksplats i området.

Tabell 2. Rågvete. Kg kärna vid olika pH

Sort	pH		pH	
	<= 5,5	Ant	5,6 - 6,0	Ant
Dinargo kg/ha	8 070	2	8 830	43
rel.tal	100		100	
Fidelio	97	2	92	48
Triticon	91	2	88	40

I årets försök är det Opus som ligger med i rågvete försöken och Dinargo i höstveteförsöken, vilket gör att det inte finns så mycket flerårsmedeltal, se tabell 3. Återigen har rågvete avkastat i nivå med fodervetet eller bättre och då framförallt i rågvete försöken. I höstveteförsöken kan rågvete missgynnas av den något sena sådden i vissa försök.

Från SSd lanserades Triticon 2006 och den har nu testats några år i vårt område med ojämna skörderesultat. Enligt förädlaren skall sorten passa mycket bra på lättjord tack vare dess långa strå och tidiga mognad, vilket i tabell 4 till viss mån styrks, endast ett försök med låg lerhalt så ska tas med viss försiktighet. Sorten skall sås tidigt för att hinna växa tillräckligt på hösten för att få ut dess skördepotential. En klart positiv egenskap är att Triticon har bra fältgroningsegenskaper. I tabell 5 redovisas % fältgroning men man bör vara lite försiktig med dessa jämförelser då sorterna drabbas olika beroende på ganska stora skillnader i mognad men det är ju en mycket intressant egenskap så vi försöker att få ett grepp om detta i försöken.

Tabell 3. Avkastning 2008 samt medeltal 2004-2008 i rågvete försök respektive höstvetete försök. Mätare: Dinargo

Område	D		E		F	
	2008	Medel 2004-2008	2008	Medel 2004-2008	2008	Medel 2004-2008
Relativ skörd i rågvete försök						
Dinargo	14 650*	11 380	5 740	7 740	9 620	8 780
	100*	100	100	100	100	100
Opus	85*		100	95	88	
Relativ skörd i Höstvetete försök						
Dinargo	13 910	11 240	7 110		9 280	
	100	100	100	100	100	100
Opus	90	90	117		91	

* Endast ett försök

SW har också flera sorter i provning och en intressant sort är Cando, tidigare redovisad som 62p, som har börjat säljas för utsädesodlingar men även säljs i viss mån som C-vara till eko. Cando har bra falltal vilket tyder på bra fältgroningsegenskaper. Avkastningen på Cando är mycket hög dessutom ett kort strå och bra stråstyrka, dessutom verkar vinterhärdigheten vara lovande. DED 1282/00 har också testats några år i vårt område, mognar lite senare. Ganska låga merskördar av svampbehandling tyder på låg sjukdomsangrepp, har dessutom ett långt strå men ok stråstyrka och är intressant för alla som behöver halm samt spridning av skörden. I tabell 6 redovisas sortegenskaper för alla sorter.

Försöken behandlades som vanligt blockvis med Stereo 0,8 l och Amistar 0,25 l strax före axgång. Behandlingen gav i år relativt normala skördeökningar mot medeltalet för flera år. Det är trots allt ganska stora skillnader mellan sorterna hur mycket de ökar i skörd efter denna ganska höga dos. Cando svara ganska mycket på denna insats men även Fidelio och SW 168 har höga merskördar medan Triticon och DED 1282/00 har

Tabell 4. Rågvete. Kg kärna vid olika lerhalter

Sort	< 5,0	ant	lerig jord	ant
Dinero kg/ha	6 480	1	9 260	11
rel.tal	100		100	
Fidelio	114	2	95	13
Triticon	119	1	89	10

Tabell 5. Rågvete. Fältgroning %

Sort	2008	Medel 2004-2008
Dinero	13	23
Cando	5	12
Fidelio	21	14
Triticon	4	5
Tulus	5	33
Galileo	18	22
SW Adoro 179b	14	9
DED 1282/00	10	15
SW 168	12	16
Opus (whw)	6	9

låga merskördar, se tabell 7. Samtliga rutor i försöken, även obehandlat, får en insektsbehandling mot trips så effekten är bara på eventuella svampangrepp.

Tabell 6. Rågvete. Beståndsegenskaper för olika sorter. Femårsmedeltal 2004-2008

Sort	Plantor Vår %	Strå- längd cm	Strå- styrka, %	Mognad dagar	Liter- vikt g	Tusen- kornvikt g	Protein- halt %	Stärk- else %
Dinero	96	89	94	315	700	40,0	10,8	74,2
Cando	96	88	93	315	725	44,9	11,1	73,9
Fidelio	95	93	85	319	707	48,0	11,7	72,7
Triticon	91	108	83	313	716	49,2	12,7	73,0
Tulus	95	105	91	316	699	48,8	11,7	72,5
Galileo	95	92	96	316	706	45,1	11,5	73,0
SW Adoro 179b	96	92	97	316	697	44,1	11,6	73,3
DED 1282/00	95	106	87	318	712	45,7	12,1	72,0
SW 168	98	95	97	313	707	39,5	11,3	73,3

Tabell 7. Rågvete. Avkastning 2008 samt 2004-2008. Obehandlat och behandlings-effekt i kg. Mätare: Dinaro. Område D-G

Sort		2008		2004-2008	
		Relativ skörd Obehandlat	Behandlings effekt i kg	Relativ skörd Obehandlat	Behandlings effekt i kg
Dinaro	kg/ha	9 540	+490	9 170	+540
	rel.tal	100		100	
Cando		113	+1050	101	+800
Tulus		111	+490	103	+430
SW Adoro 179b		104	+220	97	+690
SW 168		99	+1170	97	+940
DED 1282/00		98	+370	98	+290
Triticon		96	+160	87	+220
Galileo		96	+500	94	+610
Fidelio		89	+890	92	+680

Sortbeskrivningar

DINARO (SW) är en polsk kortstråig medeltidig sort med mycket bra stråstyrka. Medeltidig mognad med mycket hög avkastningspotential och en god odlingssäkerhet tack vare bra övervintringsförmåga. Låg rymdvikt och en medelstor kärna, har hög halt av stärkelse. Känslig för gulrost är noterat i praktiska odlingar.

CANDO (SW) är en holländsk mycket kortstråig medeltidig sort med mycket bra stråstyrka. Relativt hög rymdvikt och hög stärkelse halt, bra falltal vilket tyder på bra fältgroningsresistens. Har svarat med höga merskördar vid svampbehandling i sortförsöken.

FIDELIO (SW) är en polsk sort med medelhög stråstyrka och normallångt strå. Sent mognande sort med bra avkastningspotential och god odlingssäkerhet tack vare bra övervintringsförmåga. Relativt hög rymdvikt och medelstor kärna, ganska känslig för fältgroning.

TRITICON (SSd) är en tysk tidig sort med långt strå. Bra fältgroningsresistens i tyska försök. Kräver bra etablering för att kunna utnyttja sin avkastningspotential och passar bäst på lättare jordar. Ojämn skördenivå i Mellansvenska försök, troligen på grund av något för dålig vinterhärdighet men med högre avkastning i södra Sverige. Låga merskördar av svampbehandling i sortförsöken tyder på bra sjukdoms egenskaper, har klarat sig ganska bra mot fältgroning.

TULUS (SSd) är en tysk medeltidig sort med mycket hög avkastningspotential, långt strå men bra stråstyrka. Rymdvikten är relativt låg men har en stor kärna. Mognar medeltidigt, har haft relativt små sjukdoms angrepp.

Adoro (179b) (SW) är en holländsk kortstråig tidig sort med mycket bra stråstyrka. Tidig mognad och relativt låg rymdvikt. Lovande avkastningspotential och verkar klara vinterhärdigheten bra.